

DALYKO (MODULIO) APRAŠAS

Dalyko (modulio) pavadinimas	Dalyko (modulio) pavadinimas anglų kalba	Kodas
Evoliucinė psichologija	Evolutionary Psychology	

Dėstytojas (-ai)	Padalinys (-iai)
Koordinuojantis: Doc. dr. Antanas Kairys Kiti: dr. D. Šorytė, V.Ivleva	Filosofijos fakultetas, Psichologijos institutas

Studijų pakopa	Dalyko (modulio) lygmuo	Dalyko (modulio) tipas
Pirmoji (bakalauro)	-	Privalomas

Igyvendinimo forma	Vykdymo laikotarpis	Vykdymo kalba (-os)
Auditorinė	Pavasario	Lietuvių, anglų

Reikalavimai studijuojančiajam	
Išankstiniai reikalavimai: Nėra	Gretutiniai reikalavimai (jei yra): Nėra

Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
5	135	48	87

Dalyko (modulio) tikslas: studijų programos ugdomos kompetencijos		
Suteikti žinių apie psichikos bei elgesio evoliuciją, skatinti kritiškai analizuoti evoliucinės psichologijos tyrimus ir teorijas. Formuoti gamtamokslinį požiūrį į psichiką ir jos evoliuciją, skatinti reflektuoti biopsichosocialinę žmogaus prigimties sampratą.		
Dalyko (modulio) studijų siekiniai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Supras evoliucinės psichologijos vietą psichologinių žinių sistemoje, žinos pagrindines evoliucinės psichologijos teorijas ir sąvokas, gebės analizuoti žmogaus psichikos bei elgesio evoliucines prielaidas, dėsningumus, supras jų mechanizmus.	Paskaitos (probleminis dėstymas) su vaizdinės medžiagos demonstravimu, diskusijos, atvejų analizė, teksto analizė.	Testas raštu, atsiskaitymas už knygą.
Gebės evoliucinės psichologijos teorinius modelius ir tyrimų rezultatus taikyti aiškinant individų ir grupių elgesį, suprantant gilesnius psichikos reiškinių priežastinius ryšius.	Atvejų analizė, analitinio referato rengimas.	Referatas.
Gebės aiškiai ir etiškai komunikuoti apie evoliucinės psichologijos teorijas ir tyrimų rezultatus, gebės veiksmingai dirbti komandoje bei bendradarbiauti.	Diskusijos, atvejų analizė, grupinis darbas, analitinio referato rengimas.	Referatas.
Gebės suprasti savo žinių ir evoliucinės psichologijos pateikiamų aiškinimų sąlyginumą, ribotumą bei reflektuoti pasaulėžiūrinius klausimus, susijusius su evoliucinės psichologijos prielaidomis.	Paskaitos (probleminis dėstymas) su vaizdinės medžiagos demonstravimu, diskusijos, atvejų analizė, analitinio referato rengimas.	Testas raštu, referatas

Temos	Kontaktinio darbo valandos						Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Pa sk ait os	K on sul tac ijo s	Se mi na rai	Pr at yb os	La bo rat ori ni ai da rb ai	Pr ak tik a	Vi sa s ko nt ak tin is da rb as	Sa va ra nk iš ka s da rb as	Užduotys
1. Evoliucinės psichologijos samprata. Evoliucinės psichologijos apibrėžimas, pagrindiniai klausimai ir temos. Evoliucinės psichologijos istorinė raida. Pagrindinės evoliucinės psichologijos teorijos. Evoliucijos mechanizmai	4		2				6	0	-
2. Bazinių išgyvenimo problemų sprendimas. Su maistu susijusios adaptacijos: pasišlykštėjimas, medžioklė, maisto preferencijos. Baimė kaip adaptacija.	2						2	5	1 knygos privalomos literatūros sąrašė 72 – 104 p. studijos.
3. Partnerio pasirinkimas. Baziniai partnerio pasirinkimo procesai. Moterų taikomos partnerio pasirinkimo strategijos. Vyrų taikomos partnerių pasirinkimo strategijos. Trumpalaikio partnerio pasirinkimas	6		2				8	2	2 knygos privalomos literatūros sąrašė 114-125 p. studijos.
4. Agresyvus elgesys. Agresija kaip adaptacinių problemų sprendimas. Vyrų ir moterų agresyvumas. Lytinis dimorfizmas. Žmogžudystės.	4		2				6	2	1 knygos privalomos literatūros sąrašė 300 – 311 p. studijos.
5. Tėvystė evoliucinės psichologijos požiūriu. Investiciją į vaikų auginimą aiškinančios teorijos. Vaikų auginimo kontekstiniai faktoriai. Tėvų – vaikų konfliktas.	2		2				4	2	1 knygos privalomos literatūros sąrašė 208 - 221 p. studijos.
6. Giminytė evoliucinės psichologijos požiūriu. Visuminis prisitaikymas. Hamiltono taisyklė. Visuminio prisitaikymo hipotezę pagrindžiantys įrodymai. Šeima evoliucinės psichologijos požiūriu.	2		2				4	3	2 knygos privalomos literatūros sąrašė 36 – 114 p. studijos.
7. Kooperacija. Reciprokinio altruizmo teorija. Socialinio kontrakto teorija. Brangaus signalizavimo teorija. Draugystė evoliucinės psichologijos požiūriu.	2		2				4	3	2 knygos privalomos literatūros sąrašė 81-95p. studijos.
8. Grupės evoliucinės psichologijos požiūriu. Grupės narių veiklos koordinavimas. Grupės hierarchija. Statusas. Lyderis.	2		2				4	3	1 knygos privalomos literatūros sąrašė 332 – 347 p. studijos.
9. Pažintinių procesų evoliucija. Kognityvinių procesų ontogenezę. Psichikos teorija. Atmintis. Sprendimų priėmimas. Kalba. Intelektas.	4		2				6	2	1 knygos privalomos literatūros sąrašė 395 – 404 p. studijos.
10. Asmenybė evoliucinės psichologijos požiūriu. Gyvūnų asmenybė. Gyvūnų asmenybės tyrimai. Žmogaus ir gyvūnų asmenybės panašumas.	2						2	0	-
11. Taikomieji evoliucinės psichologijos aspektai. Evoliucinės psichologijos taikomieji tyrimai. Evoliucinė psichologija ir klinikinė, organizacinė bei pedagoginė psichologija.	2						2	5	3 knygos privalomos literatūros sąrašė 353 – 379 p. studijos.

Ruošimasis atsiskaitymui už pasirinktą knygą									40		
Ruošimasis egzaminui									10		
Referato rengimas									10		
Iš viso:									32	16	48

Vertinimo strategija	Svoris proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
Testas raštu	55	Sesijos metu	Testą sudarys 15-25 klausimų iš per paskaitas dėstytos ir savarankiškai studijuotos medžiagos. Klausimai tiek uždari, tiek atviri, tačiau skirtingo svorio. Skaičiuojamas bendras taškų skaičius ir, remiantis aukščiausiu surinktų taškų skaičiumi grupėje, transformuojamas į pažymį. Testas gali būti atliekamas ir VU Elektroninių studijų ir egzaminavimo centre arba naudojant Virtualią mokymosi aplinką.
Atsiskaitymas už pasirinktą knygą iš penkių galimų	20	Semestro paskutinio mėnesio viduryje	10 klausimų (atvirų ir uždarų) testas, atsakymo į vieną klausimą įvertis nuo 0 iki 1.
Videofilmų stebėjimas ir diskusijas seminarų metu apibendrinantis referatas: <i>Elgesio ir psichikos adaptacinė funkcija</i>	25	Iki egzamino	12–15 tūkst. spaudos ženklų referate pristatomos pastebėtos adaptacijos (prie aplinkos, organizmų savitarpio), išryškinama elgesio prisitaikomoji funkcija, gyvūnų gebėjimai prisitaikyti. Referate remiamasi visuose filmuose stebėtais faktais, susiejant juos su kasdieniame gyvenime matomomis situacijomis. Videofilmų-seminarų lankymas privalomas. Referatas vertinamas 10 balų sistema. Įvertinimo kriterijai: pastebėjimų sistemiskumas (sugrupavimas, apibendrinimas) (3 balai), pastebėtų adaptacijų svarbos individo ar rūšies išlikimui atskleidimas (3 balai), susiejimas su kasdieniame gyvenime matomomis situacijomis (3 balai), darbo tvarkingumas, tinkama apimtis (1 balas).

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
KNYGOS ATSISKAITYMUI (PASIRENKAMA VIENA IŠ PENKIŲ)				
1. Morris D.	1998	<i>Plikoji žmogbeždžionė</i>		V.: Vaga. 231 p.
2. Miller S. ir Kanazava S.	2008	<i>Kodėl gražiems gimsta dukterys: įvadas į evoliucijos psichologiją</i>		V.: Tyto alba. 244 p.
3. Dortier J.-F.	2012	<i>Žmogus – keistas gyvūnas: kalba, mąstymas, kultūra</i>		V.: Žara. 335 p.
4. Morris D.	2013	<i>Žmonių zoologijos sodas</i>		V.: Vaga. 256 p.
5. Harari Y. N.	2016	<i>Sapiens: glausta žmonijos istorija</i>		V.: Kitos knygos. 412 p.
PRIVALOMOJI LITERATŪRA				
1. Buss D.	2012	<i>Evolutionary Psychology: The New science of the Mind.</i>		Boston: Pearson /Allyn and Bacon.– XVI, 456 p.
2. Hampton S.	2010	<i>Essential Evolutionary Psychology.</i>		Los Angeles et al.: SAGE, 2010. XIX, 258 p.
3. Ray W.	2013	<i>Evolutionary Psychology. Neuroscience Perspective Concerning Human Behavior and Experience</i>		Los Angeles et al.: SAGE, 2013. XIX, 512 p.
PAPILDOMA LITERATŪRA				
1. Geher G.	2020	<i>Positive evolutionary psychology : Darwin's guide to living a richer life</i>		New York, NY : Oxford University Press, 2020

2.	2011	<i>The Evolution of Personality and Individual Differences.</i>		Oxford: Oxford University Press, 2011. XIX, 498 p.
3.	2009	<i>Oxford handbook of evolutionary psychology</i>		Oxford ; New York [N.Y.] : Oxford University Press
4.	2005	<i>The Handbook of Evolutionary Psychology.</i>		Hoboken: Wiley, 2005. XXV, 1028 p.